

Datum	2024-11-12
Mottagare	Klimat- och näringslivsdepartementet
Diarienummer	KN2024/01642
Remissinstans	Daturum AB
Kontaktperson	Frank Gunnarsson, tel. 0702-25 21 40
Remissen avser	Bättre förutsättningar för vattenkraftens omprövning

Daturum AB lämnar härmed nedanstående remissvar avseende "Bättre förutsättningar för vattenkraftens omprövning". Daturum är konsult inom vattenkraft och i dagsläget huvudansvarig projektledare för 34 NAP-anläggningar som erhåller stöd från Vattenkraftens miljöfond samt ytterligare fem anläggningar som omfattas av NAP men inte erhåller stöd från Vattenkraftens miljöfond. Daturum medverkar i ett antal prövningsgrupper som hålls samman av flera länsstyrelser i olika län.

Punkt 1.2, Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter, 42 a och 42 b §§ förordningen (1998:1388)

Bakgrund

Vattenmyndigheterna beslutar om klassning av landets ca 28 000 vattenförekomster. Av dessa är ca 3 400, ca 12 %, påverkade av människan. En vattenförekomst kan enligt EU:s vattendirektiv klassas som:

1. Naturlig
2. Kraftigt modifierad (KMV)
3. Artificiell (konstgjord)

Frankrike ser ungefär ut som Sverige avseende antalet vattenförekomster som är påverkade av människan, ca 14 %. Dessa blir per definition klassade som kraftigt modifierade (KMV) eller som artificiella. I Sverige har regeringen 2020-06-25 fattat beslut om att ställa mindre långtgående krav som följer av EU-rätten och ska utnyttjas fullt ut. Sverige har valt en annorlunda väg än Frankrike genom att inte per definition klassa en av människan påverkad vattenförekomst som KMV. Att ställa mindre långtgående krav kan ske genom att klassa vattenförekomsten som naturlig eller att klassa vattenförekomsten som KMV. Att ställa mindre långtgående krav avseende en vattenförekomst som är KMV-klassad får innebörden att anläggningen ska förses med mindre stränga krav (MSK).

I regeringsbeslutet daterat 2020-06-25 (som var startskottet för hela NAP-arbetet) står på sidan 2 att många av anläggningarna är mycket gamla och att naturen har anpassat sig till dagens förhållande och till dagens biologiska mångfald. Många vattenförekomster som inkluderar en damm eller ett vattenkraftverk är med anledning av detta klassade som "naturliga". Det är av stor vikt att påpeka att naturliga vattenförekomster ej ska omfattas av några åtgärder enligt NAP då en sådan åtgärd i så fall skulle kräva tillstånd och föregås av en tillståndsansökan enligt miljöbalken (MB). Det är endast vattenförekomster som är klassade som KMV eller artificiella som ska omfattas av miljöåtgärder, då dessa är påverkade av människan och naturen inte anpassat sig till dagens förhållanden. Detta innebär att många av de 10 000 dammar som tillkommit över tid kommer att räddas och därmed den biologiska mångfalden. I inledningen av NAP-arbetet förutsågs att det endast i undantagsfall skulle

vara aktuellt med utrivning. Nu, några år senare, kan vi konstatera att mer än hälften av avgjorda NAP-mål avser utrivning.

I nuvarande vattenverksamhetsförordning bör läggas till en punkt 42c med följande ordalydelse:

"42c) Naturliga vattenförekomster omfattas ej av några åtgärder inom ramen för NAP. Naturliga vattenförekomster ska ej prövas då de uppfyller kraven på moderna miljövillkor. En åtgärd i en naturlig vattenförekomst ska föregås av en tillståndsansökan enligt MB."

Punkt 1.3, Förslag till förordning om ändring i vattenförvaltningsförordningen (2004:660)

Bakgrund

Det finns tre nivåer av elnät och alla har sina specifika behov för att elnätet ska fungera.

1. Stamnätet som är nationellt och som opereras av Svenska Kraftnät
2. Regionnät som finns regionalt och som opereras av regionala eller lokala bolag
3. Lokalnät som finns som en underliggande del av regionnätet

Det som är gemensamt för samtliga olika nättypen är att frekvensen är densamma i samtliga nättypen, frekvensen är nationell. Det som skiljer är behovet av spänningsreglering och denna hanteras på samtliga nivåer i vårt elsystem. För att kunna överföra el över landet krävs lokalt/regionalt tillskott av reaktiv effekt som innebär att spänningen höjs och därmed även förmågan att överföra el mellan olika områden i Sverige. Nedläggningen av Ringhals 1 och 2 har gjort att det inte går att överföra lika stora mängder elenergi från norra Sverige som tidigare då den reaktiva effekten minskat i den södra delen av stamnätet. Ett exempel på detta är den så kallade "Sydvästlänken" mellan Kumla och Hörby. Ledningen har en nominell kapacitet om 1 600 MW men efter Ringhals nedläggning kan ledningen endast nyttjas med mellan 800 – 1 200 MW, då bristen på reaktiv effekt ej medger större överföring. Den högre effekten uppnås under vintern av den anledning att den småskaliga vattenkraften i södra Sverige då producerar som mest och då även skapar mer reaktiv effekt. Sol- och vindkraft skapar ingen reaktiv effekt. Av denna anledning lämpar sig vattenkraftverk väl för att skapa ö-drift, som är så viktig ur ett beredskapsperspektiv. För att kunna nyttja nuvarande ledningskapacitet fullt ut behövs många mindre kraftverk som kan lyfta spänningen på regional och lokal nivå. Görs detta kan mycket större effekter transporteras längre sträckor. Ledningsbegränsningarna elimineras med lokal produktion via vattenkraftsgeneratorer. Ett bevis för vattenkraftens fördelar belyses genom den effektbidragsfaktor vattenkraften har. Olika kraftslag har olika effektbidragsfaktorer som beskriver hur stort effektuttag som medges ur ett elnät givet en viss mängd produktion. Nedanstående siffror är hämtade ur Elmarknadsförordningen 23 (6).

- Solkraft	0 %
- Landbaserad vindkraft	11 %
- Havsbaserad vindkraft	18 %
- Kraftvärme	65 %
- Kärnkraft	74 %
- Gasturbiner	74 %
- Vattenkraft	84 %

I och med underskott av kraftslag med hög effektbidragsfaktor i södra Sverige så ansluts i princip inga nya el-konsumerande företag i södra Sverige. Det hjälper alltså inte med vare sig ny solkraft eller för

den delen ny vindkraft för att åstadkomma detta. Typfallet Pågens bröd brukar lyftas i detta sammanhang. En minskad produktion av vattenkraftsel i södra Sverige riskerar dessutom att elnätets funktion försämras och att roterande avstängning kan bli aktuellt. El-område 4 i Sverige är det el-område i hela Europa som har sämst effektbalans redan idag! På sidan 6 i regeringsbeslutet från 2020-06-25 står att läsa att "reglerförmågan och tillgänglig effekt samt dess potential att leverera ytterligare på dessa områden. Detta även ur ett regionalt och lokalt perspektiv."

Av denna anledning måste de regionala och lokala nyttorna lyftas in i förordningstexterna enligt nedan:

4 kap, 3B §

Ändra ordalydelsen till "*nationell/regional/lokal effektiv tillgång till vattenkraftsel som avses i 3 § 1d*".

4 kap, 3B § 2

Ändra ordalydelsen till "*en nationell/regional/lokalt försämrad elberedskap*".

4 kap, 3B § 3

Ändra ordalydelsen till "*som bidrar till reglerförmågan i Sverige*". Ta bort hela stycket som börjar med "*som bidrar med minst 0,01 procent...* ".

Punkt 1.6, Förslag till förordning om ändring i förordningen (2017:872) om vattendelegationer

Bakgrund

Vattendelegationerna är i dagsläget sammansatta av personer med klart fokus på miljöintressena. Detta innebär att förordningens 8 § aldrig tillämpas. Vattendirektivet anger att samtliga samhällsintressen ska vägas samman i en samhällsekonomisk analys där hänsyn tas till samtliga samhällsnyttor som finns i vattenförekomsten eller påverkas av vattenförekomsten. Den samhällsekonomiska analysen ska sedan ligga till grund för Miljökvalitetsnormen, MKN. För att denna analys ska bli så korrekt som möjligt måste fler intressen än bara miljöfrågan vägas in och belysas före det att MKN föreslås/beslutas. Promemorian föreslår att antalet ledamöter ska ökas från 11 till 12. Antalet ledamöter spelar ingen roll om ledamöterna som idag endast företräder ett intresse. Sammansättningen måste ske så att den samhällsekonomiska analysen blir korrekt avvägd. Någon samhällsekonomisk analys redovisas aldrig vid redovisning av MKN.

Nuvarande ordalydelse:

"8 § Vattenmyndigheterna och övriga länsstyrelser ska, när det är lämpligt, bilda referensgrupper med olika intressenter för att skapa den samverkan som avses i 2 kap. 4 § förordningen (2004:660) om förvaltningen av kvaliteten på vattenmiljön."

Då Vattenmyndigheterna och övriga länsstyrelser aldrig tycker att detta är lämpligt, trots påpekanden, behöver förordningens innebörd och ordalydelse ändras.

Förordningens 8 § bör i stället få följande lydelse:

"8 § Vattenmyndigheterna ska bilda referensgrupper med olika intressenter för att skapa den samverkan som avses i 2 kap. 4 § förordningen (2004:660) om förvaltningen av kvaliteten på vattenmiljön. Representanter för vattenförsörjning, räddningstjänst, rekreation, kulturmiljö, kraftproduktion, beredskap samt regional utveckling ska alltid vara representerade innan beslut om miljö kvalitetsnormer tas."

Det finns en stor frustration kring förordningens 17 § och den bör absolut få en ny ordalydelse.

Nuvarande ordalydelse:

Överklagande

"17 § Vattenmyndighetens beslut eller, vid sådan delegering som avses i 15 §, länsstyrelsens beslut enligt förordningen (2004:660) om förvaltningen av kvaliteten på vattenmiljön får inte överklagas."

Det är varken rimligt eller förenligt med gällande EU-lagstiftning att en fråga av denna betydelse ej kan överklagas. Påverkan på inskränkande av äganderätten ska alltid avgöras av domstol.

Förordningens 17 § bör i stället få följande lydelse:

"17 § Vattenmyndighetens beslut eller, vid sådan delegering som avses i 15 §, länsstyrelsens beslut enligt förordningen (2004:660) om förvaltningen av kvaliteten på vattenmiljön beslutas av vattenmyndigheten men ska fastställas av domstol vid prövningar enligt NAP. Domstolen fastställer klassningen av vattenförekomster och miljö kvalitetsnormer i samband med prövningen."

Punkt 8, Utformningen av kvalitetskrav för Natura 2000-områden

Bakgrund

Det finns sedan tidigare tydliga övergångsbestämmelser vid införandet av Natura 2000 i miljöbalken. De kraftverk som fanns vid tillkomsten av ett Natura 2000-område hade tillstånd. Det finns färsk domar som menar att övergångsbestämmelserna ej längre gäller och att hela tillståndet ska prövas i och med kraftverkets påverkan på Natura 2000-området.

Det finns en nylig dom från Vänersborgs Tingsrätt M3414-22 daterad 2024-08-27 där Mark- och miljödomstolen bedömer att Natura 2000-tillstånd krävs. Ett skäl till att Natura 2000-tillstånd krävs är att den senare bestämmelsen i 24 kap. 10 § andra stycket i miljöbalken enligt domstolens bedömning får anses ha inneburit att ikraftträdande- och övergångsbestämmelsen punkten 2 till 7 kap. 28 a § miljöbalken har blivit överspelad. Det som domstolen kommit fram till innebär att anläggningen från en dag till en annan blivit av med sitt tillstånd!

Domstolen har, i och med detta, gått emot det regeringsbeslut som är daterat 2020-06-25 och som var startskottet för hela NAP-arbetet. På sidan 4 står följande att läsa angående Natura 2000, "av övergångsbestämmelserna till miljöbalkens regler om Natura 2000-områden framgår att för verksamheter som påbörjats före den 1 juli 2001 krävs inte tillstånd enligt 7 kap 28 a § miljöbalken, s.k. Natura 2000-tillstånd. Detta innebär att vid denna tidpunkt ansågs som huvudregel att befintlig

elproduktion var förenlig med de EU-rättsliga kraven på skyddet av Natura 2000-områden, se prop. 2017/18:243 s. 92.”

Länsstyrelser och vattenmyndigheterna arbetar just nu tvärtemot regeringens beslut och inriktning med att uppdatera bevarandeplanerna på ett sådant sätt att det påverkar Miljö kvalitetsnormerna att det inte längre räcker med god ekologisk status utan det kommer att krävas hög ekologisk status som motsvarar maximal ekologisk potential. Detta är fallet i Alsteråns utbredning i Kalmar län. Att kräva hög ekologisk status här innebär att kraftverken måste läggas ner.

Regeringen anger att förslagen i promemorian (KN2024/O1642) ”syftar till att säkerställa att berörda verksamheter provas mot rätt kravnivå och att det utrymme EU-rätten ger att vid miljöanpassning av verksamheterna säkra en fortsatt effektiv tillgång till vattenkraftsel används fullt ut.” Som läget är just nu så arbetar inblandade myndigheter helt i motsatt riktning då fortsatt drift omöjliggörs.

Lägg därför till följande ordalydelse i MB 7 kap 29 §:

”för verksamheter som påbörjats före den 1 juli 2001 krävs inte tillstånd enligt 7 kap 28 a § miljöbalken, s.k. Natura 2000-tillstånd.”

Allmänna synpunkter

Äldre rättigheter

Äldre rättigheter är ett gissel för samtliga inblandade parter som kräver mycket arbete och tid att utreda. Det finns en poäng i att rådigheten reds ut och fastställs men inte huruvida man har tillstånd eller inte. Har anläggningen funnits under lång tid och ingen har besvärat sig ska detta anses utgöra ett giltigt tillstånd vid tiden för prövningen. Ett annat problem som ständigt dyker upp är att begreppet ”lagförklaring” försvunnit vid införandet av ny miljölagstiftning 1 januari 2019. Hade detta återinförts kunde vi besparat oss allt sökande av äldre rättigheter och i stället fått befintliga anläggningar lagligförklarade i samband med prövningarna enligt NAP. Andemeningen med att ta bort begreppet lagligförklaring var att samtliga anläggningar ansågs ha tillstånd enligt miljöbalken vid införandet av ny miljöbalk 2019. Detta faktum tar domstolarna numera ingen hänsyn till vid prövningarna. Tanken var att det inte skulle bli onödigt administrativt krångligt vid omprövningarna. Man talade om att prövningarna skulle bli effektiva. Det har blivit precis tvärtom!

Inför en ny paragraf i miljöbalken MB 7 kap 29 § med följande ordalydelse:

”för befintliga verksamheter som fanns etablerade före den 1 januari 2019 finns tillstånd. Inget krav finns på att redovisa äldre tillstånds rättskraft utan anläggningen anses vara lagligförklarad i och med ingången av 2019. Inom ramen för NAP-prövningen utfärdas endast ändringstillstånd där verksamheterna ska förses med nya driftvillkor.”

Ökad effekt ska medges vid omprövningarna

För att säkerställa tillgången till ökad effekt behöver också en effektutökning omfattas av omprövningen. I regeringsbeslutet från 2020-06-25, sidan 6 står att läsa att "reglerbidrag och tillgänglig effekt samt dess potential att leverera ytterligare ska beaktas, detta gäller även regionalt och lokalt".

Tvärtemot regeringsbeslutet krävs en nyprövning vid ansökan om höjd effekt vid omprövningen. Detta kan tyckas märkligt då det i båda fallen är villkorsändringar oavsett om det gäller ökad energiproduktion eller faunaförbättringar som båda bidrar till en förbättrad miljö genom minskad klimatpåverkan och en eventuell lokalt större biologisk mångfald. I många fall uteblir en större biologisk mångfald då åtgärderna öppnar för spridning av ej önskvärda arter eller att vattenmiljöerna försvinner beroende av torka då dammar rivs.

Inför en ny paragraf i miljöbalken MB 7 kap 29 § med följande ordalydelse:

"Inom ramen för NAP-prövningen ska prioritering göras så att reglerbidrag, tillgänglig effekt och produktion av ytterligare effekt i blir så hög som möjligt."

Förnybarhetsdirektivet

Det är viktigt att Sverige ansluter sig till EU:s Förnybarhetsdirektiv. Med direktivet upprättas en gemensam ram för främjande av energi från förnybara energikällor.

Under 2023 reviderades Förnybarhetsdirektivet. Enligt ändringsdirektivet ska medlemsstaterna kartlägga områden som har potential för tillräcklig förnybar energiproduktion och energidistribution för att landet ska nå sin andel av EU:s gemensamma mål för förnybar energi till 2030.

Vid en anslutning till Förnybarhetsdirektivet skulle energiproduktionen kunna ökas väsentligt i befintliga kraftverk. I och med omprövningen av varje kraftverksanläggning skulle dessutom det generella skyddet enligt s.k. 4:6-vattendrag kunna upphävas för samtliga vattendrag utom för nationalälvarna, därmed skulle en ökad produktion kunna ske där det som mest behövs. Skyddet enligt 4.6-vattendrag är förlegat då individuella prövningar ändå sker enligt NAP och erforderliga skyddsåtgärder ändå kommer till stånd. Med tanke på den effektbidragsfaktor som vattenkraften har är det dags att ta bort skyddet för samtliga vattendrag utom för nationalälvarna, då detta hämmar Sveriges utveckling. Vattenkraftens effektbidragsfaktor medger att större effekter kan tas ut i befintliga elnät. Detta skulle främja utvecklingen för anslutning av nya företag. Till saken hör att vattenkraften är i princip det enda kraftslag där vi har inhemsk produktion av turbiner och kringutrustning. Även ur ett beredskapsperspektiv är detta kraftslag viktigast.

Ändra paragrafen i miljöbalken MB 4 kap 6 § med följande ordalydelse:

"Vattenkraftverk samt vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål får inte utföras i

- 1. nationalälvarna Torneälven, Kalixälven, Piteälven och Vindelälven med tillhörande vattenområden, källflöden och biflöden."*

Social och ekonomisk hållbarhet

De flesta kraftverksägare upplever en stor frustration och en minskad tillit till de institutioner som finns för hantering av NAP. I de samverkansprocesser som sker tas ingen hänsyn till vare sig energiproduktion eller den historik som finns kring anläggningarna. Detta gör att de flesta känner frustration och uppgivenhet då allt bara handlar om att "all fisk vandrar" från myndigheternas sida. Åtgärder ska göras överallt oavsett om behov finns eller inte. Mört och abborre ska kunna vandra trots att det bevisligen finns livskraftiga populationer på båda sidor om fördämningen. Vattenkraftens miljöfond har också uppmärksammat detta och har nu pausat anslutning av nya anläggningar till fonden och även pausat utbetalningar i pågående projekt.

I samband med energiöverenskommelsen 2016 grundlades tanken på en fond som skulle finansieras av de största aktörerna inom vattenkraft så att moderna miljövillkor skulle komma till stånd för all vattenkraft i Sverige. En grundtanke med fonden var att fonden skulle finansiera miljöåtgärder där åtgärderna skulle ge störst miljönytta. Som läget är nu kräver myndigheterna att enskilda verksamhetsutövare ska genomföra åtgärder även i vattenförekomster som har naturlig tillkomst, dvs. där naturen har anpassat sig till dagens förhållanden och till dagens biologiska mångfald. Åtgärder skulle bara ske vid anläggningar där människan påverkat naturen på ett omfattande sätt. Regeringsbeslutet från 2020-06-25 anger en inriktning att samtliga undantag som EU-rätten medger ska tillämpas för att klassa vattenförekomster. Detta har inte heller skett. Vattenmyndigheterna följer inte de anvisningar som Havs- och Vattenmyndigheten har tagit fram på regeringens uppdrag vid klassning av en vattenförekomst. Det finns en föreskrift som heter "Statusklassificering av hydrologisk regim HVMFS 2019:25". Föreskriften belyser på ett pedagogiskt sätt hur klassningen av en vattenförekomst ska gå till. Vid möten med representanter för länsstyrelserna finns det ännu ingen enskild tjänsteperson som kan, eller har, tillämpat föreskriftens innehåll inför att ett förslag till klassning ska ske. Inom ramen för Vattenmyndigheten är det sedan vattendelegationen som beslutar om klassning av vattenförekomsten och miljö kvalitetsnormerna. Vattendelegationen består uteslutande av personer med starka kopplingar till miljöfrågan vilket gör att andra perspektiv aldrig belyses. Inom ramen för vattendirektivet står att man ska genomföra en samhällsekonomisk analys av vad de föreslagna åtgärderna innebär. Denna analys tas aldrig fram trots att vattendirektivet föreskriver detta. Hela vattenförvaltningen är i stort behov av en modernisering. Troligtvis behövs inte Vattenmyndigheterna längre då jobbet ändå genomförs av länsstyrelserna!

På det sätt som myndigheterna nu agerar kommer kostnaderna för omprövningarna att skena till ca 30-40 Mdr enligt uppgift från Sweco. Produktionsförlusten i Sverige kommer inte att stanna vid 1,5 TWh utan snarare hamna på en förlust någonstans mellan 10-15 TWh eftersom flera anläggningar kommer att rivas ut. När dessa rivs ut försvinner även många våtmarker och vattenförsörjningen äventyras.

Vattendirektivets viktigaste syfte är att säkra tillgången till vatten och att det ska vara rent.

Många arter kommer också att försvinna då alla dammar läcker i mer eller mindre omfattning. Detta läckage ger ändå tillräckligt med vatten för att livskraftiga habitat ska vidmakthållas. Försvinner dammarna försvinner även arterna som finns i dammarna och nedströms dammen. I Europa pågår just nu mer än 500 dammutrivningsprojekt. Ett av dessa har nyligen genomförts i dalgången som leder ner till Valencia. I och med att dammarnas dämmande förmåga hade tagits bort blev konsekvensen en flodvåg som tog med sig allt i sin väg och med över 200 dödsfall som följd. Hade dammarna funnits hade flödet bromsats upp och varningar hunnit gå ut till de boende. I en

närliggande by fanns en damm från romarrikets tid och denna damm räddade byn och dess befolkning som undgick skador i någon större omfattning.

Myndigheterna talar många gånger om att havsvandrande fisk (lax och öring) ska beredas möjlighet att vandra upp i avrinningsområdet. För att dessa fiskarter ska vandra upp måste det finnas relativt stora flöden under hösten. Det kan endast åstadkommas genom mycket stora magasin som exempelvis Åsnen i nedre delen av Mörrumsån. Mindre vattendrag som exempelvis Alsterån uppnår ett s.k. vandringsflöde ungefär vart 20:e år. Insatser för dessa vattendrag blir därför mycket tveksamma. Vi ser att det förändrade klimatet också gör att avdunstningen ökar, vilket innebär lägre sommarflöden, vilket i sin tur gör att vandringsflöden blir ännu mer sällsynta. Detta förstärker tveksamheten inför att genomföra insatser för laxartad fisk. Både lax och öring bär dessutom på en svampsjukdom som aktiveras i sötvatten. Saltvatten lindrar och läker ut infektionen. Så kort tid som möjligt i sötvatten är att föredra och därmed bör endast eventuella insatser utföras närmast havet.

HARO-värden

Det förslag avseende HARO-värden som finns med i promemorian är direkt oklokt. I och med att samtliga vattenkraftverk kommer att omprövas och miljöanpassas samt att det finns en mycket stor potential till effektutökning i dessa borde förslaget i stället vara att man ska öka vattenkraftsproduktionen med 1,5 TWh. Det som talar för detta argument är att totalförsvarspropositionen för 2025-2030 gör en tydlig prioritering av beredskapssektorn avseende energiförsörjning. Från och med 2028 kommer det årligen att tillföras 1,4 Mdr för åtgärder som bl.a. syftar till att stärka elberedskapen exempelvis genom tillskapande av ö-drift och reparationsberedskap. Det finns inget annat kraftslag som är mer lämpligt för ö-drift än vattenkraften. I och med att vattenkraften har en hög effektbidragsfaktor skulle även nya el-konsumerande företag exempelvis kunna anslutas i södra Sverige. En förändring i en progressiv riktning skulle dessutom ge NAP-arbetet den skjuts framåt som företeelsen så väl behöver!

Genom mitt arbete med och för ägare av mindre verksamheter ser jag på nära håll hur myndigheterna utsätter enskilda individer/verksamhetsutövare för ett förfarande som aldrig skulle tillåtas på en arbetsplats. Detta hänsynslösa och kränkande förfarande skulle få en fällande dom enligt arbetsmiljölagen. Exempelvis har Länsstyrelsen tvingat verksamhetsutövare att stänga ner sin kraftproduktion pga. att myndigheterna påstår att tillstånd saknas trots att regelrätta tillstånd finns.

Forskaren Lena Nerhagen, lektor i nationalekonomi vid Högskolan i Dalarna, har specialiserat sig på att syna myndigheter och regelverk för att se om reglerna får maximal nytta till så liten kostnad som möjligt. Myndigheter genomför miljöregler utan att analysera konsekvensen för medborgare och företagare, menar forskaren Lena Nerhagen. "Vi har så mycket makt hos enskilda intressenter på myndighetsnivå", säger hon och exemplifierar med hur Vattendirektivet nu används som ursäkt för att köra över medborgare. I stället för att myndigheterna ser till att få maximal nytta till så låg kostnad som möjligt sporrar de, på grund av miljömålen, att införa mer omfattande regler än vad som krävs. Miljömålen påminner lite om nollvisionen i trafiken, det vill säga att målen är så hårt formulerade att det inte finns en bort gräns för kostnaden att uppfylla dem. Lena Nerhagen har i sin forskning visat hur Sverige överimplementerade det så kallade luftkvalitetsdirektivet. Om Sverige hade gjort en ordentlig konsekvensanalys så hade slutsatsen med största sannolikhet blivit att Sverige hade fått störst nytta i förhållande till kostnad om insatserna koncentrerades till de områden där avgasutsläppen är som störst, det vill säga att exakt göra det som EU ville att medlemsländerna skulle göra. Då hade luftkvalitetsmätningarna, och de största insatserna för att minska utsläppen i Sverige, bara behövt göras i de tre svenska storstadsregionerna kompletterat med mätning av

bakgrundshalter och mer generella åtgärder i övriga delar av landet. I stället utformades reglerna i Sverige på ett sådant sätt att alla 290 kommuner i landet måste utföra mätningarna i linje med tidigare nationell lagstiftning. Det har lett till stora samhälls- och anpassningskostnader.

Ingen hänsyn tas heller från myndigheternas sida till den grundlagsskyddade äganderätten, vilket är ett skrämmande inslag i den svenska utvecklingen. Länder med starkt skydd för äganderätten är enligt Årets nobelpristagare i Ekonomi de länder som uppvisar starkast och mest hållbar ekonomisk utveckling över tid. Av denna anledning ska även kopplingen till den grundlagsskyddade äganderätten särskilt belysas.

Politikerna måste agera och göra samhällsekonomiskt korrekta avvägningar samt göra de ändringar som krävs i lag och förordningar. Prioriteringarna måste få genomslag i lagtexterna så som detta remissyttrande visar. Görs inga ändringar i nuvarande utformning av promemorian är risken överhängande att vi kommer få hantera frågan igen inom snar framtid.

Vid eventuella frågor kontakta mig gärna på 0702-25 21 40 eller via e-post frank.gunnarsson@daturum.se.

Med vänlig hälsning

Frank Gunnarsson